

Rapport 2010:48

Husie 173:120

Arkeologisk utredning 2010

Per Sarnäs



Rapport 2010:48

Husie 173:120

Arkeologisk utredning 2010

Per Sarnäs



Fornlämningsnr: 41
Husie 173:120, Husie socken
Malmö kommun
Skåne län

Sydsvensk Arkeologi AB

Kristianstad

Box 134
291 22 Kristianstad

Malmö

Box 406
201 24 Malmö

www.sydsvenskarkeologi.se

© 2010 Sydsvensk Arkeologi AB

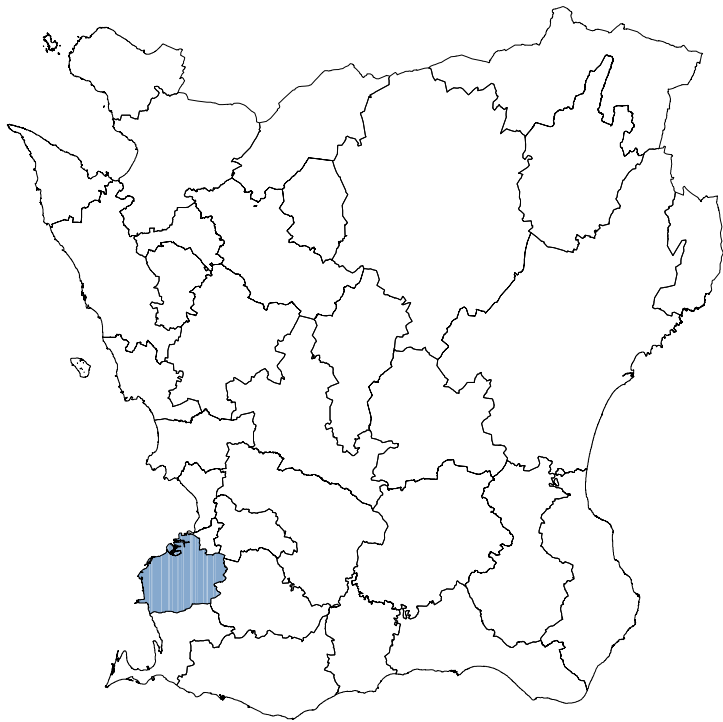
Rapport 2010:48

Omslag: Undersökningsområdet från norr. Foto: Per Sarnäs

Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriverket, Gävle.

Innehåll

Sammanfattning	5
Inledning	7
Syfte och metod	7
Topografi och fornlämningsmiljö	7
Historiskt källmaterial	9
Undersökningsresultat	9
Utvärdering	10
Referenser	12
Administrativa uppgifter	13



Figur 1: Karta över Skåne med Malmö kommun markerat med blått



Figur 2: Undersökningsområdet markerat med gult på karta över Malmöområdet. Skala 1:15 000.

Sammanfattning

Med anledning av planerad husbyggnation genomförde Sydsvensk Arkeologi AB en arkeologisk utredning inom fastigheten Husie 173:120. Ekor 14 i Malmö AB har för avsikt att uppföra radhus samt förskola inom fastigheten.

Den arkeologiska utredningen syftade till att undersöka om det fanns fornlämningar inom utredningsområdet (UO). Utredningen genomfördes i form av söschaktning med bandburen grävmaskin. Schakt och anläggningar mättes in med GPS.

Området utgörs av dels ohävdad gräs- och buskbevuxen mark, dels tomtmark och är drygt 17 000 m² stort. I södra delen ligger en damm.

Det har gjorts flera undersökningar i undersökningsområdets närhet och området är rikt på fornlämningar.

Sammanlagt drogs 11 söschakt med en bredd av ca 1 meter och med en sammanlagd längd av 312 meter. Endast ett stolphål och en härd framkom. Det påträffades få fynd i form av enstaka flintavslag i matjorden. Större delen av undersökningsområdet var låglänt och har varit vattensjukt och delar har till och med bestått av öppet vatten vid någon tidpunkt. Man har fört på krita och matjord i svackorna, troligen för att göra marken brukbar. Kritan och matjorden är sannolikt överskottsmassor från krittåker söder och öster om undersökningsområdet.

Det torde inte vara meningsfullt med fortsatta arkeologiska insatser inom UO.

Inledning

Med anledning av planerad husbyggnation genomförde Sydsvensk Arkeologi AB en arkeologisk utredning inom fastigheten Husie 173:120. Ekor 14 i Malmö AB har för avsikt att uppföra radhus samt förskola inom fastigheten.

Syfte och metod

Den arkeologiska utredningen syftade till att undersöka om det fanns fornlämningar inom utredningsområdet (UO). Utredningen genomfördes i form av sökschaktning med bandburen grävmaskin. Schakt och anläggningar mättes in med GPS.

Topografi och fornlämningsmiljö

Området utgörs av dels ohävdad gräs- och buskbevuxen mark, dels tomtmark. I södra delen ligger en damm. Utredningsområdet är drygt 17 000 m² stort. Området avgränsas i sydost av Kvarnbyvägen, i väster av Kvarnby industriområde och i norr av ett bostadsområde. Större delen av området är låglänt och har varit vattensjukt i äldre tider. Det är dock svårt att få en uppfattning av topografin på grund av sentida förändringar i omgivningen.

Det har gjorts ett flertal undersökningar i områdets närhet, genom åren. Omedelbart öster om utredningsområdet genomfördes 1993 en arkeologisk förundersökning med anledning av en ny sträckning av Kvarnbyvägen (MHM 7763, S05:45). Merparten av de anläggningar som framkom under förundersökningen påträffades i de schakt som låg närmast UO.

De framkomna anläggningarna utgjordes av stolphål och två brandgravar från yngre bronsålder (Bondesson Hvid 1993). Strax norr om området genomfördes 1990 en arkeologisk utredning med anledning av planerad villabebyggelse (MHM 7359, S09:36). Ett antal sökschakt drogs i nord-sydlig riktning varvid anläggningar påträffades i norra delen av utredningsområdet, knappt 200 meter norr om UO. Schakten närmast UO saknade arkeologiska indikationer. Nordost om UO undersöktes 1989 den sk. Bolagsbacken (MHM 7307, S09:064). Vid undersökningen framkom ett stort antal lämningar från stenålder, bronsålder och järnålder. Lämningarna utgjordes bl.a. av järnåldershus, brandgravar från yngre bronsålder och det fyndrika källkärret som genererade fynd från mellanneolitikum, senneolitikum, bronsålder och järnålder. Det framkom även några flintgruvor i östra delen av bolagsbacken. (Berggren, Brink & Skoglund 2009). Nordväst om UO genomfördes 1984 en provgrävning med anledning av planerad villabebyggelse. Undersökningsytan



Figur 3. Genomförda undersökningar och registrerade fornlämningar i närområdet. De fyrsiffriga talen är MHM nr (Malmö Museers accessionsnummer). UO är gulmarkerat. Skala 1:15 000.

kom att benämnas Kvarnby station (MHM 6735, S05:26). Provschakten utgjorde 2% av det totala arbetsområdet. Inga arkeologiska indikationer gjordes. Drygt 200 meter sydväst om UO genomfördes under hösten 2010 en arkeologisk förundersökning inom det sk. Kvarnby utbyggnadsområde (Husie nr 41 väster om Kvarnbyvägen). Förundersökningsresultaten visade att inom den del av området som låg närmast UO förekom det sparsamt med fornlämningar. År 1988 genomfördes en arkeologisk provundersökning med anledning av en planerad golfbana (MHM 7192, S09:34). Föreliggande utredningsområde berördes av schakt 4 som sträckte sig ca 60–70 meter in på UO. Schakt 5 sträckte sig fram till ca 50 från UO:s östra begränsning. Båda provschakten visade på arkeologiska lämningar i form av ett kulturlager, anläggningar och bearbetad flinta. Flintan tolkas som rester från flintutvinning inom området. Ca 300 meter söder om UO låg schakten 1–3 som visade på spridda förekomster av boplatsanläggningar och rester av kulturlager (Rudebeck 1988). Ytterligare drygt 100 meter söderut genomfördes 1973 en undersökning av framkomna bronsålderslämningar (Widholm 1974)(MHM 2290, S05:18).

Figur 4: UO inlagt på 1701 års geometriska avmätning av Kvarnby. UO utgörs nästan helt av ängsmark vilket indikerar att marken har varit för fuktig för att odlas. Observera att norr är till vänster på kartan. Skala 1:10 000.



Det finns ett stort antal registrerade fornlämningar i UO:s när-område. En av dessa (Husie Raä 41:1) sträcker sig in i UO vilket beror på resultaten från 1988 års provundersökning med anledning av Kvarnby golfbana.

Sammanfattningsvis kan man konstatera att UO ligger i ett mycket fornlämningsrikt område med lämningar från stora delar av förhistorisk tid. De närmaste undersökningarna har dock visat på blandade resultat.

Historiskt källmaterial

På de historiska kartorna från 1701, 1773 och 1806 över Husie ligger UO i det som är betecknat som ängsmark. Detta stämmer väl med resultaten från undersökningen. Enligt Häradskartan från 1912 har det legat ett mindre hus strax sydost om UO. Undersökningsresultaten visade dock att huset har legat inom undersökningsområdet.

Undersökningsresultat

Sammanlagt drogs 11 sökschakt med en bredd av ca 1 meter och med en sammanlagd längd av 312 meter. Sökschaktningen började i norra delen parallellt med Kvarnbyvägen. Det visade sig att det har förts på massor, förmodligen i omgångar längs med vägen. Stora delar av UO var låglänt och har varit fuktigt och delvis bestått av öppet vatten åtminstone periodvis. I norra delen framkom torviga lager med rikligt med snäckskal. För att komma tillrätta med markvattnet har man förutom dikning även fört



Figur 5: Fotografi över ett av schakten som visar hur krita och matjord har påförts i en sänka. Foto: Per Sarnäs.

på krita och matjord i sänkorna. En del av dessa fyllnadsmassor härrör troligen från de söder och öster om UO belägna kritbrotten men en del massor kan också komma från den grävda damm som ligger i södra delen av UO. Längs med Kvarnbyvägen har UO påverkats av vägbygget i början av 1990-talet. Troligen har man haft etablering eller upplag då det framkom fiberduk en bit ned i matjorden. Detta visar också att man har fört på matjord i samband med eller efter vägbygget.

Det påträffades få fynd i matjorden. De fynd som framkom utgjordes av primäravslag i de schakt som låg närmast Kvarnbyvägen och ju längre från den man kom desto färre blev avslagen och övergick successivt till avslag från senare tillhuggningsstadiet.

Det framkom endast två anläggningar i form av ett stolphål och en härd.

Utvärdering

Den förundersökning som genomfördes i samband med Kvarnbyvägens nya sträckning föranledde vissa förhoppningar om att det skulle finnas boplatzlämningar och eventuellt gravar inom UO. Därför drogs det första utredningsschaktet parallellt med Kvarnbyvägen. Det framkom dock inga lämningar i schaktet utan i norra delen kom ett våtmarkslager med rikligt med snäckskal vilket indikerar att det har stått öppet vatten. Anläggandet av Kvarnbyvägen har troligen ändrat topografin så att man inte längre kan uppfatta den ursprungliga topografin.

Över nästan hela området har man fört på krita och därefter matjord troligen därför att marken har varit vattensjuk. Samma fe-

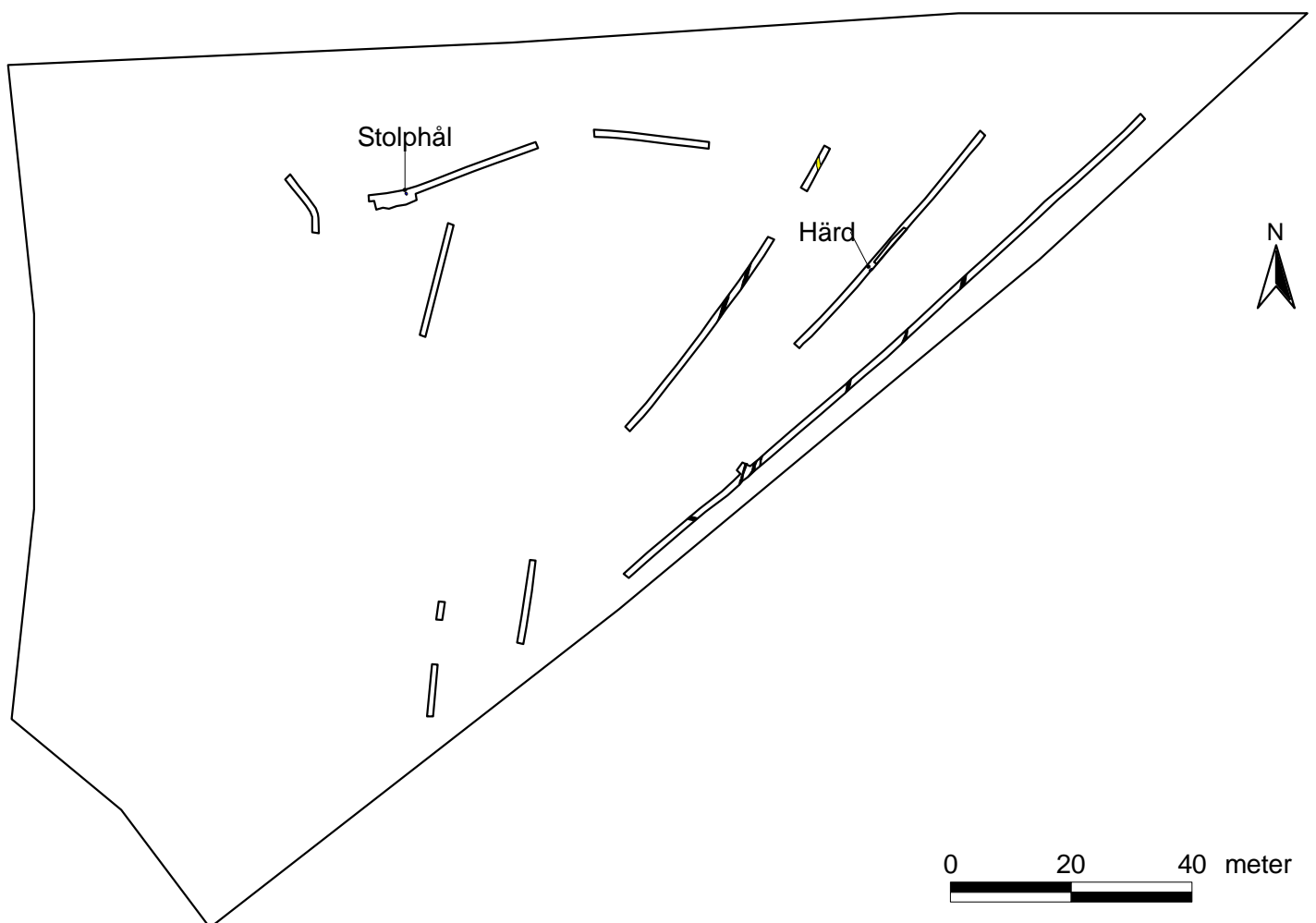
nomen kunde iakttagas i samband med den arkeologiska förundersökningen i den norra delen av Kvarnby utbyggnadsområde. Troligen har man tagit överskottsmassor som uppstått vid krittäkt och lagt dem i vattensjuka partier i åkermarken.

Det förekom få fynd inom området. Närmast kritbruket (öster om Kvarnbyvägen) förekom enstaka primäravslag med krusta. Dessa avtog med avståndet till kritbruket.

I södra delen av UO fanns rester efter ett hus i form av en husgrund och brunn. Detta hus finns med på Häradskartan från 1912. På Häradskartan kan man även se att det har brutits krita både söder och öster om UO.

Figur 6: Schaktplan med de två framkomna anläggningarna. Äldre diken mättes även in och dessa är fyllda med svart.

Det torde inte vara meningsfullt med fortsatta arkeologiska insatser inom UO.



Referenser

- Berggren, Å., Brink, K. & Skoglund, P. 2009. Bolagsbacken, Nummertolvsvägen & Hörlanders väg. Undersökningar inför villabebyggelse. Malmö Museer.
- Widholm, Dag. 1974. En bronsåldersboplats vid Kvarnby. Med ”Bestämning av benmaterial från Kvarnby” av Ove Persson. *Kring Malmöhus. En årsbok utgiven av Malmö museum.* Årgång 4.

Opublicerat

- Bondesson Hvid, B. 1993. Kvarnbyvägens förlängning. Husie och Sallerups socknar. Arkeologisk förundersökning 1993. Malmö Museer.
- Samuelsson, B-Å. 1990. Arkeologisk utredning Sjöhästen. Malmö Museer.
- Rudebeck, E. 1988. Kvarnby golfbana. Arkeologisk provundersökning 1988. Malmö Museer.

Kartmaterial

Häradskartan

Lantmäteristyrelsens arkiv:

Akt L85-3:1, geometrisk avmätning, Kvarnbys ägor, 1701.

Lantmäterimyndigheternas arkiv:

Akt 12-hus-3, storskifteskarta, Kvarnbys ägor, 1773.

Akt 12-hus-10, enskifteskarta, Kvarnbys ägor, 1806.

Administrativa uppgifter

Sydsvensk Arkeologi AB dnr:	100043
Länsstyrelsen i Skåne dnr:	431-6497-10
Datum för beslut:	2010-06-22
Projektnummer:	100043
Län:	Skåne
Kommun:	Malmö
Socken:	Husie
Fastighet:	Husie 173:120
Läge:	Ekonomiska kartan, blad 2C:2f NÖ
Koordinatsystem:	RT 90 2,5 gon V
X koordinat:	6165115
Y koordinat:	1329455
Höjdsystem:	RH70
M ö.h.	15–17
Fältarbetstid:	2010-08-25–2010-08-26
Antal arbetsdagar:	2
Antal arkeologtimmar:	16
Antal maskintimmar :	8
Exploateringsyta:	17 000 m ²
Undersökt yta:	312 m ²
Platschef:	Per Sarnäs
Personal:	—
Underkonsulter:	AkkaFRAKT
Uppdragsgivare:	Ekor 14 i Malmö AB
Tidigare undersökningar:	—
Fynd:	—
Dokumentationsmaterial:	Malmö Museer: S05:99 (Intrasis och fotografier)
Kostnader:	Beräknad: 54 240:- Faktisk: 48 555:-

Sydsvensk Arkeologi AB

Rapporter 2010

1. Vintrie Park - område C3, Bunkeflo sn, UN 2009, Kristian Brink
2. Kv. Nereus 1, Malmö, FU 2009, Joakim Frejd
3. Hedmanska gården, hus E., Malmö, FU 2010, Joakim Frejd
4. Skanör 40:3 och 40:4, Skanörs sn, FU 2010, Joakim Frejd
5. Fosie kyrka, Fosie sn, FU 2009, Per Sarnäs
6. Helsingborg, Gamla Staden 8:1, Helsingborg, FU 2010, Jan Kockum
7. Litiska analyser, på uppdrag av Blekinge Länsmuseum, Anders Högberg
8. Bagers plats, Malmö, FU 2009, Joakim Frejd
9. Stora Hammar 16:136 – ledningsarbeten, Stora Hammar sn, FU 2010, Per Sarnäs
10. Järnålder i Kulladal, Fjälkinge sn, FU 2009-2010, Tony Björk
11. Kv. Kaninen, Malmö, SU 2010, Per Sarnäs
12. Kv. Frans Suell 14 i Malmö, Malmö, FU 2010, Jan Kockum & Lars Jönsson
13. Stadslämningar på Vä 66:2, Vä sn, FU 2010, Tony Björk
14. Härlöv 50:53, Kristianstad, FU 2010, Tony Björk
15. Renovering och dränering av Uppåkra kyrka 2009-2010, Uppåkra sn, FU 2009-2010, Jan Kockum
16. Yngsjö S:25, Åhus sn, FU 2010, Jan Kockum
17. Tosteberga 2:49, Trolle-Ljungby sn, SU 2010, Tony Björk
18. Kv. Månen 4, Åhus, FU 2010, Tony Björk
19. Nedra Glumslöv, Glumslövs sn, FU 2010, Jan Kockum
20. Fjärrvärme i Åhus medeltida gator, Åhus, FU 2010, Tony Björk & Ylva Wickberg
21. Värmekulvert och dränering inom Bollerups säteri, Bollerup sn, FU 2009-2010, Jan Kockum
22. Kv Lyckan 36 i Åhus, Åhus, FU 2010, Jan Kockum
23. Belysning av Ystads kloster, etapp 2, Ystad, FU 2010, Jan Kockum
24. Markbelysning vid Nosaby kyrka, Nosaby sn, FU 2010, Jan Kockum
25. Provgropar vid Västra Odarslövs kyrka, Odarslövs sn, FU 2010, Jan Kockum
26. Fjärrvärme i Åhus, Companiegatan, Åhus sn, FU 2010, Johan Dahln
27. Skansgatan/Fjädergränd i Ystad, Ystad, FU 2010, Lars Jönsson
28. Söderport 11 i Malmö, Malmö, FU 2010, Lars Jönsson
29. Slottsträdgårdscaféet, Malmö, FU 2010, Lars Jönsson
30. Norra Åsum 1:14, Kristianstads sn, FU 2010, Jan Kockum
31. Dränering av Bjuvs kyrka, Bjuvs sn, FU 2010, Jan Kockum
32. Kv Telegrafan 8 i Åhus, Åhus, FU 2010, Jan Kockum
33. Kv Vattentornet 5, 6 & 7 i Helsingborg, Helsingborg, FU 2010, Jan Kockum
34. Provboringar vid Älvsborgsbron, Malmö, FU 2010, Lars Salminen
35. Revinge kyrka. Grävning för nya stenistor, Revinge sn, FU 2010, Lars Salminen
36. Lilla Torg i Malmö, Trädplanteringsgropar, Malmö. FU 2010, Lars Salminen
37. Tygelsjö 76:1, Arkeologisk utredning 2010, Elisabeth Rudebeck
38. Österslövs kyrka, Österslövs sn, FU 2010, Jan Kockum
39. Renovering och dränering av Hässlunda kyrka, Hässlunda sn, FU 2009-2010, Jan Kockum
40. Hästhagen, Tygelsjö 41:1, Tygelsjö sn, FU 2010, Per Sarnäs
41. Generalens Hage 52, FU 2010, Malmö, Per Sarnäs
42. Trolle Ljungby kyrkogård, Trolle Ljungby sn, FU 2010, Jan Kockum
43. Räng 5:30, Räng sn, AU 2010, Per Sarnäs
44. Bunkeflo 1:5, Bunkeflo sn, FU 2010, Ulf Sandén
45. Jordvärme till Köpinge kyrka, Köpinge sn, FU 2010, Jan Kockum
46. Vä 147:2 och 89:1, Vä sn, AU 2010, Tony Björk
47. Dösemarken, tilläggsytan, Hyllie sn, FU 2010, Åsa Berggren
48. Husie 173:120, Husie sn, AU 2010, Per Sarnäs

